

Robot- teknologi

Udgiver
Morgenavisen
Jyllands-Posten

**Ansvarshavende
chefredaktør**
Jacob Nybroe

Magasinredaktør
Jakob Vestergaard

Redaktør
Lars Dalsgaard, Ditte
Ravn og Nana Elving
Hansen/Media Movers

Layouter
Nini Nielsen/
Media Movers

Forsidefoto
Nicolas Cho Meier

Kontakt
temasektion@jp.dk

I forsøget på at gøre os trygge ved robotterne kommer producenterne til at videreføre gamle kønsstereotyper, påpeger to eksperter. Arkivfoto: Klaus Holsting

Selv en robot har værdier. Og det er ikke altid godt

Robotter med kunstig intelligens kan forbedre vores liv, men de kan også videreføre gamle fordomme og uretfærdig forskelsbehandling.

DATALAB JIYOUNG YDUN KIM & ANJA BECHMANN

Robotter har intet køn. De er lavet af metal, plastik og silicium og er fyldt med 0 og 1-taller. Men når du tænker på en robot, hvad er det første billede, der dukker op? Og hvad laver den?

AlphaGo er eksempelvis et kunstigt, intelligent spilprogram, og de fleste forestiller sig umiddelbart programmet som en mand, mens enheder med talegenkendelse oftest beskrives som kvinder. Det gælder f.eks. Siri fra Apple, Alexa fra Amazon, Google Now og Microsofts Cortana, der har kvindestemmer som standard.

Brugeren af en sådan assistent hører altså en kvindelig stemme og forstærkes måske derfor i troen på, at assistenter normalt er kvinder. Mens AlphaGo er designet til at besejre en menneskelig Go-spiller, er Siri skabt til at hjælpe folk i det daglige liv. Og de to systemer ser altså ud til at bekræfte gammeldags værdier. Konkurrence ses som en mere maskulin aktivitet, mens omsorg for andre mennesker har været kvinders opgave i tusindvis af år.

Derfor viser det sig, at vores fortolkning af køn i kunstig intelligens er tæt knyttet til de roller, som vi forventer af servicen. De kunstigt intelligente systemer ser altså ud til at videreføre gamle, stereotype kønsroller, som mange ellers har forladt andre steder i samfundet.

Producenterne af robotterne bruger naturligvis de gamle kønsstereotyper for at få brugerne til at føle sig mere trygge ved den nye teknologi. Det kan være en effektiv måde at gøre robotterne acceptable på, men det kan også styrke de sociale stereotyper. Mange robotproducenter bruger køn til at give maskinerne en form for kunstig personlighed, for at brugerne bedre kan danne et bånd med dem. Men kritikere mener, at den nye robotteknologi derved fastholder samfundet i en gammeldags forståelse af køn i stedet for at bryde med den.

Derfor er it-forskningen begyndt at beskæftige sig med de værdier, vi lægger ind i robotterne: Fremmer de f.eks. gode demokratiske og sociale værdier – og hvad gør rammerne, altså lovgivningen, omkring dem?

Robotter og kunstig intelligens afspejler de data, vi har til rådighed. Men de afspejler også, hvem vi er som samfund. Dette betyder, at robotproducenterne kan komme til at "ødelægge" deres robotter ved at "overdrive" dem og eksempelvis bygge dem med alt for forenklede kønsstereotyper.

Der er flere kendte tilfælde, hvor kunstig intelligens-algoritmer har gjort robotter sexistiske eller racistiske. Det skyldes den måde robotterne laves på, idet producenterne så at sige indkoder robotterne med de køns- og racestereotyper, der ligger i de data, de bruger i træningen af robotterne.

Et godt eksempel er chat-robotten "Tay" fra Microsoft, som endte med at skeje helt ud med svært racistiske og kvindehadende ytringer. Årsagen var, at udviklerne ikke havde sat hårde grænser ind i koden for at stoppe uacceptable

sprogbrug, selv om data og samtalerne ville få chat-robotens kunstige intelligens til at gå i den retning. Med andre ord kan vi blive nødt til at sætte "hårde grænser" for hvilke værdier, vi mener, robotterne må have. Men det kræver, at vi er enige om værdierne, som minimum nationalt og ideelt set globalt, hvilket er lige så svært at opnå, som det lyder.

Virksomheder, der arbejder med kunstig intelligens, bør derfor overveje, hvordan de nye teknologier påvirker vores liv, sind og samfundsstrukturer. Ikke kun nu og her, men i et langsigtet perspektiv, der løser de store spørgsmål i forhold til kunstig intelligens om gennemsigtighed, forklaring, retfærdighed og robusthed.

For at få en bedre kønsrepræsentation forsøger en gruppe lingvister, teknologer og lyddesignere ledet af Copenhagen Pride og udviklingsfirmaet Virtue at udvikle en ny kønsløs digital stemme, lavet af rigtige stemmer, kaldet "Q". Den kommer ikke til at dukke op i din smartphone i morgen, men ideen er at presse tech-industrien til at erkende, at køn ikke nødvendigvis er et binært spørgsmål om mand eller kvinde, maskulin eller feminin.

Ved at forsøge at neutralisere stereotyperne i selve koden bag den kunstige intelligens laver gruppen af udviklere nye redskaber, som også kan bruges af andre virksomheder, så fremtidens servicerobot måske ikke er "hun", men en identitet i sig selv.

Jiyoung Ydun Kim er ph.d.-studerende ved Datalab og forsker i kunstig intelligens og digital sociologi. Professor Anja Bechmann er leder af Datalab og forsker i anvendt kunstig intelligens, digital kommunikation og kollektiv adfærd.